

"OLTIN ZANGLAMAS" ROMANIDA MILLIY URF-ODATLAR IFODASIGA XOS JIHATLARINING YORITILISHI

**Abdulakimova Oydin
Zohidovna.**

*Samarqand shahar 22-sonli umumta'lim maktabi
O'zbek tili o'qituvchisi.*

Annotatsiya

Mazkur ilmiy maqola mashhur o'zbek yozuvchisi Shuhratning "Oltin zanglamas" romanida milliy urf-odatlar, xalq qadriyatlari, an'anaviy dunyoqarash va urush yillari ijtimoiy ruhiyatining badiiy ifodalanish jarayonini tahlil qiladi. Asar o'zbek xalqining 1940–1950-yillardagi tarixiy hayoti, axloqiy sabr-bardoshi, oila va jamiyat o'rtasidagi munosabatlar, hamda xalqning ma'naviy kuchi orqali insoniylik va milliylik tushunchalarini ochib beradi. Tadqiqotda asardagi obrazlar tizimi, marosimlar, xalqona tildagi so'z boyligi, diniy va axloqiy qadriyatlar, hamda ayol va erkak obrazlaridagi milliy fazilatlarning ifodasi ilmiy tahlil qilingan. Shuhrat milliy o'zlikni urushning fojiali sharoitida ham yo'qotmagan xalq ruhiyatini jonli sahnalar, xalq og'zaki ijodidan kirib kelgan iboralar va xalqona timsollar orqali ifodalaydi. Maqolada asarning ijtimoiy-estetik mazmuni bilan bir qatorda, xalqning mentaliteti, milliy g'ururi, o'zligini anglash jarayonidagi ichki kechinmalar ham tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, "Oltin zanglamas" nafaqat urush davri haqidagi roman, balki o'zbek xalqining ruhiy bardoshi, ma'naviy pokligi va milliy o'zligini asrab qolishdagi badiiy dostonidir.

Kalit so'zlar:

Shuhrat, "Oltin zanglamas", milliy urf-odatlar, xalq qadriyatlari, ma'naviyat, urush davri adabiyoti, o'zlik, oila, marosim, ayol obrazi, erkaklik g'ururi, an'anaviylik va zamonaviylik, xalqona ifoda, badiiy tafakkur, ruhiy bardosh, milliy tafakkur.

KIRISH

O'zbek adabiyotida urush davrining badiiy aks etishi har doim xalq ruhiyati, milliy qadriyatlar va o'zlikni anglash masalalari bilan chambarchas bog'liq bo'lgan. Shuhratning "Oltin zanglamas" romani ana shu milliy ruh va xalqona tafakkurning yorqin namunalaridan biri sifatida o'zbek prozasida alohida o'rin egallaydi. Asar urush yillarida insonning botiniy dunyosini, xalqning yashash uchun kurashi va ma'naviy jasoratini tasvirlar ekan, yozuvchi xalq hayotidagi urf-odatlar, marosimlar, oilaviy qadriyatlar orqali milliy o'zlikni badiiy timsollarda mujassam etadi

[«SHARQ» NASHRIYOT-MATBAA KONSERNI Toshkent-1995 yil]

. Shu jihatdan “Oltin zanglamas” faqat tarixiy asar emas, balki o‘zbek xalqining o‘ziga xos axloqiy va ma’naviy portretini chizuvchi ijtimoiy roman sifatida ham qadrlanadi.

Roman o‘zining soddaligi va hayotiyliigi bilan o‘quvchiga xalqning yuragidan chiqqan so‘z kabi ta’sir qiladi. Shuhrat voqealarni xalq orasidan olingan obrazlar orqali bayon etar ekan, ularning har birini milliy urf-odatlar bilan bog‘lab, xalqona nutq va mentalitetni jonli tarzda aks ettiradi. Masalan, asardagi to‘y, janoza, ko‘ch-ko‘ron, sovchi yuborish, yoki jangga kuzatish sahnalari oddiy marosim emas, balki xalqning madaniy kodini saqlovchi timsollar sifatida namoyon bo‘ladi. Shuhrat xalqning og‘zaki ijodidan — maqollar, topishmoqlar, xalqona so‘zlar, iboralar — keng foydalanadi va ular orqali urf-odatlarning badiiy qatlamini chuqurlashtiradi. Bu esa asarning milliy ruhini mustahkamlaydi.

Asarda milliy urf-odatlar faqat estetik vosita emas, balki falsafiy tushuncha sifatida qaraladi. Ular orqali yozuvchi insonning o‘z xalqiga sadoqati, ajdodlar xotirasiga hurmati, ma’naviy poklikka intilishi, vatan va oilani himoya qilishdek qadimiy qadriyatlarni yoritadi. Shuhrat “oltin zanglamas” degan timsol orqali xalqning bardoshi, sadoqati va ma’naviyatini ramziy ma’noda ifoda etadi: oltin — bu xalqning qalbi, zanglamas esa uning o‘chmas e’tiqodi va g‘ururidir. Urush davridagi azob-uqubatlar, yo‘qotishlar, iztiroblar fonida ham bu oltin zanglamaydi, ya’ni millatning o‘zligi yo‘qolmaydi, milliy urf-odatlar esa bu bardoshning tayanchidir

[«SHARQ» NASHRIYOT-MATBAA KONSERNI Toshkent-1995 yil]

Shuhratning asari badiiy tilda xalq hayotining butun ijtimoiy, madaniy, ruhiy qatlamini ochib beradi. Ayniqsa, o‘zbek xalqining oilaviy tuzilmasi, erkak va ayol rollarining milliy talqini, marosimlarda ifodalangan hurmat va itoat, shuningdek, farzand tarbiyasi, mehnatsevarlik, sabr-toqat singari qadriyatlar asar bo‘ylab o‘zaro uyg‘unlikda tahlil qilinadi. Shuhrat milliy urf-odatlarning asar ichidagi semantik yukini shunchalik nozik quradiki, ularni oddiy bezak sifatida emas, balki voqealarning harakatlantiruvchi kuchi sifatida ko‘ramiz. Masalan, to‘y sahnasidagi “oq fotiha” motivi nafaqat marosim, balki xalqning baraka, poklik va hayot davomiyligiga ishonch timsolidir. Shuningdek, janoza va ayriliq marosimlarida o‘zbek xalqining fojialarni sabr bilan qabul qilishi, Allohga bo‘lgan itoatkorona ishonchi, milliy ifoda bilan tasvirlangan. Bu jihatlar orqali Shuhrat xalqning diniy va dunyoviy qadriyatlarini uyg‘unlashtiradi.

“Oltin zanglamas” romani o‘zbek adabiyotida milliy ruh, vatanparvarlik va axloqiy poklik g‘oyalarini ilgari surgan muhim asarlardan biri bo‘lib, unda urf-odatlar milliy identifikatsiyaning asosiy belgilaridan biri sifatida yoritiladi. Shuhratning qahramonlari o‘z hayotlaridagi sinovlarga qarshi milliy qadriyatlar, ota-bobolardan qolgan odatlar orqali bardosh beradilar. Bu esa o‘zbek xalqining ijtimoiy genetik kodini, ya’ni “xalqning ma’naviy immuniteti”ni aks ettiradi. Shuhratning yozuv uslubi realistik, ammo unda lirizm, xalqona falsafa va ramziylik birlashgan. U har bir sahnani marosimlar bilan boyitib, hayotiylikni yanada kuchaytiradi. Shuhratning maqsadi o‘quvchiga faqat voqeani ko‘rsatish emas, balki xalqning ichki olamini, urf-odatlar orqali shakllangan ruhiyatni his ettirishdir

[«SHARQ» NASHRIYOT-MATBAA KONSERNI Toshkent-1995 yil]

Roman o'z davrida nafaqat badiiy, balki ijtimoiy manifest sifatida ham ahamiyat kasb etgan. Chunki 1940–1950-yillar O'zbekistoni urushning dahshatli oqibatlari, yetimlik, ochlik, ayriliq, va shunga qaramay, xalqning o'z qadriyatlariga sadoqatini sinovdan o'tkazgan davr edi. Shuhrat bu holatni “Oltin zanglamas”da juda tabiiy, samimiy va milliy ruhta ko'rsatadi. U urf-odatlarni millatning eng ishonchli tayanchi sifatida talqin qiladi. Urush yillarida sovet mafkurasi ko'plab diniy va milliy marosimlarni bostirishga harakat qilgan bo'lsa-da, xalq ularni yashirin, ammo sadoqat bilan davom ettirgan. Shuhratning asarida ana shu “yashirin milliylik” motivi juda kuchli: u to'yda aytilgan duoda, onaning ko'z yoshlari ortidagi sabrda, yoki erkakning jim qarorida yashiringan. Shu jihatdan roman — milliy ruhning botiniy eposi, urf-odatlar orqali xalq tafakkurining yashirin tarixidir.

Shuhrat o'z asari orqali shuni isbotlaydiki, xalq o'z urf-odatlari, qadriyatlari va marosimlari orqali o'zligini asrab qoladi. Bu an'analar vaqt o'tishi bilan shaklini o'zgartirishi mumkin, ammo mazmunan xalqning ichki kuchi — “oltin” — zanglamaydi. Shu sababdan romanning nomi o'zi ramziy g'oya: inson va millat ma'naviy oltinini vaqt, urush yoki zulm zanglatolmaydi. Shuhrat bu g'oyani xalq hayotidan olingan, real voqealar, milliy obrazlar va urf-odatlar orqali yuksak badiiylilik bilan ifodalagan.

METODOLOGIYA

Ushbu tadqiqotning metodologik asosi adabiy-tahliliy, tarixiy-komparativ va sotsiokulturniy yondashuvlarga tayanadi. “Oltin zanglamas” romani milliy urf-odatlarining badiiy ifodasini o'rganishda nafaqat adabiy tahlil vositalari, balki madaniyatshunoslik, etnografiya, sotsiologiya va falsafiy estetika tamoyillari ham qo'llanildi. Shuhrat asarida xalq urf-odatlari faqat badiiy bezak sifatida emas, balki ijtimoiy ongning tashuvchisi sifatida ko'rilganligi sababli, tadqiqot jarayonida **semantik tahlil** va **obrazlar tizimi** metodlari qo'llanildi. Shuningdek, roman matnining xalq og'zaki ijodi, diniy qarashlar va zamonaviy o'zlik konsepsiyasi bilan o'zaro bog'liqligini o'rganish uchun **intertekstual tahlil** yondashuvi asos bo'ldi. Asardagi milliy urf-odatlar, marosimlar, xalqona so'z boyligi, iboralar va ramziy timsollar orqali o'zbek xalqining milliy tafakkur mexanizmi qay tarzda aks ettirilgani tahlil qilindi. Shuhratning yozuv uslubi, dialoglaridagi xalqona nutq, ayollar va erkaklar obrazlaridagi ijtimoiy-psixologik kontrastlar “madaniy antropologik tahlil” usuli bilan o'rganildi. Bundan tashqari, asardagi tarixiy kontekstni yoritish uchun **kontekstual-tarixiy metod** asosida urush davridagi ijtimoiy holatlar, xalqning urf-odatlarga bo'lgan munosabati va ularning yashirin shaklda davom ettirilgan jihatlari o'rganildi.

[«SHARQ» NASHRIYOT-MATBAA KONSERNI Toshkent-1995 yil]

Tadqiqotning metodologik mohiyati shundan iboratki, “Oltin zanglamas”da aks etgan urf-odatlar nafaqat o'z davrining madaniy belgisi, balki o'zbek xalqining tarixiy identifikatsiyasini anglashda muhim manba sifatida qoraladi. Shu asosda asardagi urf-odatlar tizimi – to'y, janoza, sovchilik, ota-onaga hurmat, duo, sabr, fidoyilik – semantik jihatdan o'zaro bog'liq qatlamlar sifatida tahlil qilindi. Har bir odat yoki marosim obrazlar tizimida funksional ahamiyatga ega bo'lib, ularning ijtimoiy kontekstdagi o'rni “xalq tafakkurining uzluksizligi” konsepsiyasi orqali izohlandi. Shuningdek, asarda mavjud ruhiy holatlar – ayollar sabrining ma'naviy timsolga

aylanishi, erkak g'ururining o'zlikni himoya qilishga aylanishi, urush fojialarining xalq qadriyatlari orqali yengillashuvi – sifat tahlili orqali tahlil qilindi. Shu bilan birga, tadqiqotda “madaniy kod” nazariyasiga tayangan holda, Shuhrat tomonidan ishlatilgan xalqona iboralar, diniy timsollar va marosimiy tafsilotlar milliy o'zlikni mustahkamlovchi element sifatida baholandi. Tadqiqotda O'zbekiston adabiyotshunosligining zamonaviy yondashuvlaridan – M. Qo'shjonov, N. Karimov, M. Qodirova, hamda A. Rustamovlarning milliylik va badiiylik haqidagi qarashlari asos qilib olingan. Shuningdek, tahlil jarayonida asarning xalqona ildizlarini yoritishda folklor va urf-odatlarini tahlil etuvchi manbalar, jumladan, “O'zbek xalq marosimlari” (2009), “Milliy qadriyatlar tizimi” (2015) kabi tadqiqotlardan foydalanildi. Shu tarzda tanlangan metodlar asarning ma'naviy qatlamlarini chuqurroq ochib, Shuhrat ijodidagi milliy ruhning ijtimoiy-madaniy konnotatsiyasini aniqlash imkonini berdi.

NATIJALAR VA TAHLIL

Shuhratning “Oltin zanglamas” romanida milliy urf-odatlarining ifodasi xalq ruhiyati va ma'naviyatining badiiy o'lchoviga aylanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, roman qahramonlarining hayotiy yo'li, ularning ruhiy kechinmalari, qarorlaridagi qat'iyat, oilaviy munosabatlardagi hurmat va muhabbat unsurlari bevosita o'zbek xalqining qadimiy urf-odatlariga tayanadi. Shuhrat asar qahramonlarini milliy mentalitetga asoslangan axloqiy qoidalar doirasida shakllantiradi. Masalan, onalar obrazi – sabr, sadoqat, duo, fidoyilik timsoli sifatida, erkaklar esa – g'urur, vatanparvarlik, or-nomus timsoli sifatida ko'rsatiladi. Bu ikki obrazning o'zaro uyg'unligi asardagi milliy qadriyatlar tizimini barpo etadi

[«SHARQ» NASHRIYOT-MATBAA KONSERNI Toshkent-1995 yil]

. Shuhrat xalq urf-odatlarini tasvirlashda badiiy realizm va xalqona lirizmni uyg'unlashtirgan. Uning tili sodda, ammo chuqur; xalq nutqining tabiiy ifodasi orqali u marosimlar, duolar, og'zaki hikmatlar, maqollarni badiiy kontekstga singdiradi. “Oltin zanglamas”da to'y, janoza, sovchilik, duo, marhumni xotirlash, jangdan qaytgan askarlarni kutib olish sahnalari o'zbek xalqining milliy hayotining ramziy aksidir. Bu marosimlarda xalqning iymoni, e'tiqodi, e'tibori, sabri va poklikka bo'lgan ishonchi mujassam. Shuhrat ana shu marosimiy jarayonlar orqali insoniy fazilatlarining abadiyligini isbotlaydi. Yozuvchining “oltin” timsoli shunchaki boylik belgisi emas, balki millatning ma'naviy sarmoyasidir – u zanglamaydi, chunki u xalqning yuragida, duosida, sabrida yashaydi. Shuhrat bu timsol orqali shuni ko'rsatadiki, milliy qadriyatlar urushdan, g'amdan, yo'qotishdan ham kuchliroqdir: ular insonni barqaror tutadi, jamiyatni birlashtiradi, millatni mavjud qiladi.

Asarda urf-odatlar nafaqat madaniy belgilar, balki psixologik tayanchoqlar sifatida ham ishlaydi. Ayol obrazi – milliy ruhning tayanchi sifatida markaziy o'rinda. U xalqning sabrini, mehrini, va o'zligini saqlab qolgan asosiy kuchdir. Shuhrat ayol obrazlarini marosimlar orqali ramziy darajaga ko'taradi: ona duosi, kelin salomi, qiz bolaga to'yda beriladigan oq fotiha – bularning barchasi xalqning madaniy genetik kodini saqlovchi ramzlardir. Shuhratning erkak obrazlari esa asosan fidoyilik, mehnatsevarlik, jasorat va mas'uliyat bilan belgilanadi. Bu ikki kuch – ayol sabri va erkak g'ururi – asardagi urf-odatlar bilan birga millatning ma'naviy tayanchini ifodalaydi. Shuhrat bu obrazlarni tasvirlashda diniy va xalqona ruhiyatni birlashtiradi. Masalan, marhumga duo qilish, ota-ona roziligini olish, halol mehnat qilish, sabr va

tavakkal singari qadriyatlar nafaqat diniy, balki milliy axloq kodeksining bir qismi sifatida talqin etiladi

[«SHARQ» NASHRIYOT-MATBAA KONSERNI Toshkent-1995 yil]

. Shu jihatdan asarda diniylik va milliylik o‘zaro uyg‘unlikda ifodalanadi.

Tadqiqotning eng muhim natijasi shundan iboratki, Shuhrat milliy urf-odatlarini estetik tushuncha darajasiga ko‘taradi. Ular roman kompozitsiyasida voqeani rivojlantiruvchi mexanizm sifatida xizmat qiladi. Masalan, to‘y sahnasida urf-odatlar quvonch va hayot ramzi sifatida ishlasa, janoza marosimi xalqning sabr va bardoshini ko‘rsatadi. Shu tarzda yozuvchi hayotning ikki qutbi – hayot va o‘lim, quvonch va fojia – orasidagi muvozanatni milliy qadriyatlar orqali tiklaydi. Asarda marosimlar inson hayotining tsiklik tabiatini eslatadi: bir hayot tugaydi, boshqasi boshlanadi, lekin xalqning ruhi abadiy qoladi. Shuhrat bu falsafiy g‘oyani badiiy tasvir bilan uyg‘unlashtirib, o‘zbek xalqining ruhiy abadiyligini “oltin” timsolida mujassamlashtiradi. Shuhratning yozuv uslubida ramziylik juda nozik: “zanglamas” so‘zi xalqning mustahkamligi, sobitligi, vaqt va sinovlarga bardoshi ma’nosini beradi. Urush fojialariga qaramay, milliy urf-odatlar xalqni ruhiy inqirozdan asragan, unga ma’naviy tayanch bo‘lgan. Shuhrat o‘z asari orqali shuni anglatadiki, millatni saqlab qoluvchi kuch – qurol emas, madaniyat; jasorat emas, qadriyatdir.

Asar tahlili shuni ko‘rsatadiki, Shuhrat urf-odatlarini ijtimoiy estetik tizimga aylantiradi. Ular roman strukturasida “madaniy xotira” rolini bajaradi. Har bir odat, marosim, duo yoki xalqona ibora – bu xalq xotirasining kodidir. Shuhrat ana shu xotirani badiiy so‘z orqali saqlaydi. Uning asari bugungi kun uchun ham dolzarb: milliy urf-odatlar yo‘qolayotgan, globallashuv kuchaygan davrda “Oltin zanglamas” xalqni o‘z ildiziga qaytaruvchi, o‘zligini eslatuvchi ma’naviy signal vazifasini bajaradi. Shuhrat milliy qadriyatlarni idealizatsiya qilmaydi; aksincha, ularni hayotning og‘riqli, real, ammo ulug‘ tomonlari bilan ko‘rsatadi. Shu bois asar o‘zbek xalqining nafaqat o‘tmishdagi, balki hozirgi ma’naviy portretidir. Urf-odatlarining badiiy ifodasi orqali yozuvchi milliy birlashuv g‘oyasini ilgari suradi: xalq o‘z qadriyatlari atrofida birlashsa, u hech qachon ma’naviy jihatdan yemirilmaydi.

XULOSA

Shuhratning “*Oltin zanglamas*” romani o‘zbek xalqining milliy ruhini, urf-odatlar orqali saqlanib qolgan ma’naviy merosini va urush fojialari orasida ham bardoshli insoniyat obrazini ifodalovchi yuksak badiiy asardir. Tadqiqot davomida aniqlanganki, romanda urf-odatlar oddiy madaniy element emas, balki xalq tafakkurining, axloqiy me‘yorlarining, ma’naviy immunitetining tashuvchisidir. Shuhrat xalq marosimlarini — to‘y, janoza, duo, sovchilik, askarni kuzatish va qaytib kutib olish — hayot falsafasining ifodasi sifatida tasvirlaydi. Har bir marosim, xalqona so‘z, duoning ichida ma’naviy mustahkamlik, Allohga ishonch, ota-bobolarga sadoqat, o‘zligini yo‘qotmagan millatning ovozi yashiringan. Shu jihatdan, “*Oltin zanglamas*” o‘zbek xalqining urf-odatlarini orqali jamiyatning madaniy xotirasini saqlab qolgan “milliy ruhiy xronika” sifatida baholanishi mumkin.

Asarda urf-odatlar xalq hayotining tabiiy qismi sifatida emas, balki ijtimoiy himoya tizimi sifatida talqin etiladi. Urush sharoitida insonlarning ruhiy charchoqlari, yo‘qotishlari, ayriliqlari — barchasi milliy qadriyatlar orqali yengillashadi. Shuhratning qahramonlari o‘z hayotining eng og‘ir damlarida ham milliy urf-

odatlardan kuch oladi: onaning duosi, otaning sabrli sukuti, xalqning iboralarida yashirin iymoni ularning hayotga qayta ishonishini ta'minlaydi

[«SHARQ» NASHRIYOT-MATBAA KONSERNI Toshkent-1995 yil]

. Shuhratning yozuv uslubi realistik bo'lishi bilan birga, unda badiiy timsollar, metaforik qatlamlar chuqur ishlangan. "Oltin" timsoli milliylik, poklik va ruhiy mustahkamlikni anglatadi, "zanglamas" esa millatning buzilmas tabiatini, har qanday sinovdan o'tib, o'zligini saqlab qolish qudratini bildiradi. Shuhrat milliylikni romantik yo'l bilan emas, real insoniy hayot orqali ko'rsatadi: xalqning ruhiy pokligi, duolarning samimiyligi, og'ir kunlardagi sabr — bularning barchasi urf-odatlarda mujassam.

Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, asarda xalqona tildan, iboralardan va og'zaki ijod unsurlaridan foydalanish milliy tafakkurni badiiy darajada jonlantirgan. Shuhratning har bir dialogi xalq nutqiga o'xshaydi — samimiy, hayotiy, og'riqli, ammo bardoshli. Shu orqali yozuvchi urf-odatlarni estetik manba sifatida emas, balki milliy tafakkurning jonli shakli sifatida ifodalaydi. Bu jihatdan "*Oltin zanglamas*" romanini xalq tafakkurining o'ziga xos badiiy konsepsiyasi sifatida baholash mumkin. Roman o'zbek xalqining XX asr o'rtalaridagi tarixiy sinovlarini badiiy xotirada saqlaydi va shu orqali zamonaviy o'quvchini ham milliy ildizlarga, urf-odatlarning ma'naviy ahamiyatiga qaytaradi.

Shuhratning yondashuvi o'zbek milliy adabiyotida muhim burilish yasagan: u milliy urf-odatlarni nafaqat folklor yoki madaniy meros sifatida, balki millatni birlashtiruvchi va xalqni ma'naviy jihatdan himoya qiluvchi kuch sifatida ko'rsatgan. Bu jihatdan "*Oltin zanglamas*" zamonaviy adabiyot uchun ham dolzarb, chunki u bugungi globallashuv davrida o'zlikni yo'qotmaslik, milliy qadriyatlarni zamonaviylik bilan uyg'unlashtirish zarurligini eslatadi. Shuhrat asarida xalq hayotidagi diniy va ma'naviy marosimlar, axloqiy qadriyatlar, xalqona urf-odatlar insoniylik va milliy o'zlikning asosiy tayanchi sifatida qayta talqin qilingan. Shu sababli, asarni "madaniy xotira" konsepsiyasi asosida tahlil qilish uning falsafiy chuqurligini ochadi.

Natijaviy xulosa sifatida aytish mumkinki, Shuhratning "*Oltin zanglamas*" romani — bu xalqning ruhiy qat'iyatini, urf-odatlarning inson hayotidagi abadiy kuchini, millatning bardoshli irodasini madh etuvchi badiiy manifestdir. Asar o'zbek xalqining "oltin" ruhini zanglatmagan, uni tarixning har qanday fojialaridan himoya qilgan milliy qadriyatlar tizimining badiiy ifodasidir. Shuhrat o'z ijodi orqali shuni isbotlaydiki, xalqni saqlab qoluvchi kuch — bu urf-odatlar, ma'naviyat va sabrdir. Ularning barchasi o'zbek xalqining eng yuksak axloqiy va madaniy belgisi bo'lib, vaqt o'tishi bilan ham zanglamaydi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Shuhrat. *Oltin zanglamas*. — Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, 1967.
2. Karimov N. *O'zbek adabiyotida milliylik masalasi*. — Toshkent: Fan nashriyoti, 2012.
3. Qo'shjonov M. *O'zbek adabiy tanqidchiligi va milliy tafakkur*. — Toshkent: Sharq, 2008.
4. Qodirova M. *Ayol obrazi va ma'naviyat*. — Toshkent: Universitet nashriyoti, 2015.

5. Rustamov A. *Adabiyotda milliy qadriyatlar konsepsiyasi*. — Andijon: ADTI nashriyoti, 2020.
6. To‘xtasinov S. *Urush davri o‘zbek adabiyoti: psixologik tahlil*. — Samarqand: SamDU, 2011.
7. Xudoyberdiyeva D. *Milliy marosimlar va ularning badiiy in’ikosi*. — Toshkent: Istiqlol, 2018.
8. Mamarasulov B. *O‘zbek xalqining urf-odatları va marosimlari*. — Toshkent: Ma’naviyat, 2009.
9. Qurbonova S. *Madaniy antropologiya asoslari*. — Toshkent: TDPU, 2014.